

CUPRINS

Mulțumiri	15
Introducere	17
Reconstrucția sistemului de relații educaționale în contextul educației timpurii	
CAPITOLUL I. RELAȚIILE EDUCAȚIONALE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE.	
REPERE TEORETICE.....	29
1.1. Relațiile educaționale și dinamica lor la vârstele timpurii în familie și grădiniță	29
1.1.1. Delimitări conceptuale	29
1.1.2. Tipologia relațiilor educaționale în spațiul preșcolar	33
1.1.3. Formarea relațiilor în copilăria timpurie – cercetări, studii, rezultate	38
1.1.3.1. Caracteristicile relațiilor	38
1.1.3.2. Copiii în cursa socializării	40
1.1.4. Contribuțiile relațiilor cu ceilalți la dezvoltare.....	44
1.1.5. Relațiile educaționale – de la condiție a sănătății copiilor la principiu didactic	49
1.2. Socializarea emoțiilor în copilărie. Teoretizări contemporane.....	52
1.2.1. Dezvoltarea sistemului emoțional și a atașamentului la copil.....	52
1.2.1.1. Teorii clasice și recente despre emoții	52
1.2.1.2. De la revoluția cognitivă la revoluția emoțională	55
1.2.1.3. Dezvoltarea emoțiilor, competența emoțională și atașamentul în copilăria timpurie	57
1.2.1.4. Inteligența emoțională în educația copiilor.....	62
1.2.2. Socializarea emoțiilor. Experiințe timpurii	65
1.2.2.1. Influența tipului de atașament asupra procesului de socializare a emoțiilor – modele explicative	65
1.2.2.2. Exprimarea emoțiilor în copilăria timpurie – influențe socializatoare.....	67
1.2.2.3. Interpretarea semnificațiilor emoțiilor în copilăria timpurie.....	69
1.2.3. Promovarea stării de bine a copiilor. Politici, practici și orientări actuale	71
1.2.3.1. Starea de bine a copilului – concept central al educației timpurii.....	71
1.2.3.2. Nevoile copilului pentru o dezvoltare sănătoasă – condiție pentru asigurarea stării lui de bine	73
1.3. Educația timpurie – semnificații și implicații actuale	80

Alina Georgeta Mag

1.3.1. Analiza conceptului și domeniului educației timpurii.....	80
1.3.2. Fundamente teoretice și reperi practice	82
1.3.3. Perspective actuale asupra educației timpurii	90
1.3.4. Standarde de dezvoltare la vârstele timpurii	95
1.3.5. Psihologia copilului de azi – atitudini contemporane	98
1.3.6. Impactul cercetărilor recente din psihologia dezvoltării copilului asupra educației timpurii	106

CAPITOLUL II. FORMAREA CADRELOR DIDACTICE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE. TENDINȚE, PROBLEME CRITICE, NEVOI DE DEZVOLTARE.....

110

2.1. Orientări actuale în formarea continuă a cadrelor didactice din domeniul educației timpurii	110
2.1.1. Formarea cadrelor didactice în educația timpurie pe plan mondial și național	110
2.1.2. Competențele necesare cadrelor didactice în contextul actual al educației timpurii	114
2.2. Probleme critice în domeniul formării profesionale în educația timpurie	121
2.2.1. Realități contemporane românești în educația timpurie	121
2.2.2. Considerații asupra modelului românesc de relaționare în domeniul educației copiilor	125
2.2.3. Legitimitatea inovării sistemului de formare profesională a cadrelor didactice din educația timpurie.....	127
2.3. Nevoi de dezvoltare/formare în educația timpurie	136
2.3.1. De la analiza nevoilor la programul de formare.....	136
2.3.1.1. Interpretarea informațiilor și identificarea nevoilor de formare.....	141
2.3.1.2. Raportul formatorului – constatări și reflecții.....	142

CAPITOLUL III. UN PROGRAM DE FORMARE: “RELAȚIILE EDUCAȚIONALE ȘI POTENȚIALUL LOR PENTRU EDUCAȚIA PREȘCOLARĂ”....

148

3.1. Etapele introducerii noului program de formare	148
3.2. Proiectarea programului de formare „Relațiile educaționale și potențialul lor pentru educația preșcolară”	152
3.2.1. Structura programului de formare – fundament pentru dezvoltarea unui cadru experimental de construire a relațiilor educaționale	152
3.2.1.1. Planul - cadru de formare	152

Reconstrucția sistemului de relații educaționale în contextul educației timpurii

3.2.1.2. Teorii educaționale, dovezi empirice și practici educaționale care au stat la baza dezvoltării programului	155
3.2.2. Curriculum-ul programului	158

CAPITOLUL IV. ABORDAREA EXPERIMENTALĂ A RELAȚIILOR EDUCAȚIONALE .....

173

4.1. Motivația cercetării experimentale.....	173
4.2. Caracterul cercetării propuse	176
4.3. Obiectivele și ipotezele cercetării experimentale.....	180
4.4. Designul cercetării experimentale.....	182
4.4.1. Descrierea variabilelor	182
4.4.2. Eșantionul utilizat	183
4.4.3. Fundamente conceptuale și metodologice ale cercetării	184
4.4.3.1. Operaționalizarea conceptelor - suport ale investigației experimentale.....	184
4.4.3.2. Metode de colectare, analiză și interpretare a datelor	190
4.4.3.3. Crearea unor instrumente de investigație adecvate temei.....	198
4.4.4. Strategia de verificare și evaluare a rezultatelor	211
4.4.5. Resursele necesare cercetării.....	215
4.5. Etapele distincte ale derulării cercetării experimentale.....	217
4.5.1. Instrumentele de investigație	220
4.5.2. Direcții de acțiune ale demersului experimental	222

CAPITOLUL V. PRELUCRAREA ȘI INTERPRETAREA REZULTATELOR CERCETĂRII.....

225

5.1. Rezultate ale etapei pre-test	225
5.1.1. Prezentarea datelor privind percepția copiilor asupra stării lor de bine în grădiniță	230
5.1.2. Prezentarea datelor privind performanțele copiilor.....	236
5.1.3. Prezentarea datelor privind frecvența conduitelor deviante ale copiilor	242
5.1.4. Prezentarea datelor culese de la părinți.....	245
5.1.5. Prezentarea datelor culese de la cadrele didactice: tipologii de relaționare, percepții asupra potențialului relațiilor educaționale	248
5.2. Rezultate ale etapei experimentale.....	258

Alina Georgeta Mag

5.2.1. Rezultate ale intervenției pedagogice.....	258
5.2.1.1. Date privind percepția copiilor asupra stării lor de bine pe parcursul intervenției	258
5.2.1.2. Analiza derulării etapei de intervenție	265
5.2.1.3. Filmările video și observarea relațiilor educaționale	268
5.2.2. Analiza jurnalelor deschise	271
5.2.2.1. Analiza jurnalelor deschise ale copiilor	271
5.2.2.2. Analiza jurnalelor deschise ale părinților	274
5.2.2.3. Analiza jurnalelor deschise ale cadrelor didactice	278
5.3. Rezultate ale etapei post-test	284
5.3.1. Date privind starea de bine a copiilor	284
5.3.2. Date privind performanțele copiilor la final de program	286
5.3.3. Situația conduitei deviate	290
5.3.4. Date privind performanțele relaționale și percepțiile asupra potențialului relațiilor educaționale ale cadrelor didactice	294
5.3.5. Evaluarea programului de către părinți	302
5.3.6. Analize corelaționale și interpretarea rezultatelor	306
5.3.7. Testarea semnificației diferențelor dintre frecvențe	330
5.4. Rezultate ale etapei re-test	335
5.4.1. Considerații ale copiilor, părinților și cadrelor didactice	335
5.4.2. Problemele etice ale participării copiilor în cercetare	340
5.5. Evaluarea proiectului și programului de formare	343
5.6. Impactul programului de formare	355
5.6.1. Analiza de impact asupra copiilor	356
5.6.2. Analiza de impact asupra părinților	360
5.6.3. Analiza de impact asupra cadrelor didactice	363
5.7. Studii de caz – rezultate ale aplicării instrumentului de evaluare a competențelor de relaționare ale cadrelor didactice	366
5.8. Stimularea controlului emoțiilor în grădiniță	375
6. CONCLUZII	379
6.1. Potențialul educațional și valoric al programului de formare	379

Reconstrucția sistemului de relații educaționale în contextul educației timpurii

6.2. Reconstrucția sistemului de relații educaționale – o perspectivă necesară în sistemul de educație timpurie din România	383
6.3. Direcții de continuare a cercetării	389
7. ANEXE	392
Anexa 1. Plan de management al proiectului de cercetare/ graficul Gantt.....	392
Anexa 2 – Instrumente din etapa analizei de nevoi.....	395
Anexa 3 - Instrumente utilizate pe parcursul programului de formare.....	402
Anexa 4 - Instrument de evaluare a competențelor de relaționare a cadrelor didactice din educația timpurie.....	405
Anexa 5 - Teste sceening utilizate din cadrul Platformei de Evaluare PEDa.....	422
Anexa 6. Surse de informare și evaluare a impactului programului	433
8. BIBLIOGRAFIE	441